

Korupcija na Kosovu-26.01.2009

Moderator: Dobar dan i dobro došli u Medija Centar u Čaglavici na debatu čija je tema "Korupcija na Kosovu". Ova debata održava se uz podršku Američke ambasade u Prištini. Umesto Bojana Stojanovića koji zbog iznenadnih obaveza nije mogao da dodje, danas je ovde Nenad Rašić, ministar za rad i socijalnu zaštitu, zatim Merita Mustafa program menadžer u komisiji za transparentnost i antikorupciju iz kosovskog demokratskog instituta i Hasan Preteni direktor Agencije za borbu protiv korupcije. Gospodina Habita Hajredinija kojeg smo najavili kao panelistu takodje nema, jer je iznanao morao da ide za Prizren tako da i on nije prisutan danas. Na početku ćemo kao i uvek čuti uvodna izlaganja naših panelista koja ne bi trebalo da traju duže od pet minuta. Krenućemo od gospodina Pretenija. Izvolite.

Hasan Preteni: Poštovani prisutni, ja vas pozdravljam u ime Kosovske agencije za borbu protiv korupcije. Ova pojava je prisutna na Kosovu i mislim da ne bi trebalo trošiti vremena oko toga ima je ili ne. Dakle takva je konstatacija, nego treba usmeriti energiju na borbu protiv ovog zla, ovaj fenomen treba iskoreniti. Izveštaj Evropske komisije prošle godine konstatuje ovu pojavu mada se evidentira odredjeni progres u borbi protiv korupcije i izveštaj se završava garancijama podrške Zapadnom Balkanu i Kosovo neće izostajati u planu za 2009. Kosovska Agencija za borbu protiv korupcije ozbiljno se angažuje da bude snažna barijera korupciji. Prioriteti rada agencije za 2009. godinu usmereni su u tri pravca, kod ispunjavanja zakonske nomenklature, borbu protiv korupcije i sprečavanje korupcije. Kod zakonodavstva Agencija je uradila kosovsku strategiju protiv korupcije koja je tokom ovog meseca prosledjena Vladi. Vlada je usvojila i očekujemo da će i Skupština vrlo brzo učiniti isto. Agenciji predstoji izrada akcionog plana 2009-2011 gde će biti uključene sve kosovske institucije. Ali agencija će biti osnovica i pratiće rad ovog osnovnog dokumenta za Kosovo. Agencija će raditi zajedno sa radnim grupama iz Vlade u izradi i dopuni zakonske nomenklature. Pre svega za zakone protiv korupcije, za izjave i kontrolu bogatstva i zakon za sprečavanje konflikta interesa. Pojaćaćemo saradnju sa tužilaštvima, i posebno jedna ozbiljna i iskrena saradnja biće sa tužiocima iz misije EULEKS-a. Kod sprečavanja je posebno važna edukacija koju mi kroz razne okrugle stolove, razgovore sa civilnim zvaničnicima, uz saradnju sa OEBS-om i UNDP-om sprovodimo. Obićićemo sve opštine i razgovaraćemo sa civilnim zvaničnicima, predstavnicima i organima kako bi ih ohrabivali na nephodnosti njihovog uključivanja u borbi protiv korupcije. Prošle godine mi smo realizovali susrete sa svim ministarstvima Vlade i obišli smo šest opština, a sada ćemo obići i ostale opštine. Mislimo da za popunjavanje zakonske nomenklature i osnaživanje institucija koje imaju misiju borbe protiv korupcije posebno je važno menjati svest gradjana za uključivanje u borbi protiv ovog zla. Sasvim na kraju za ovaj deo da kažem da su konstatacije Evropske komisije da se zalaže da pomogne kosovskim institucijama. Sa druge strane imamo i angažovanje centralnih institucija da će ove godine biti ozbiljnijih aktivnosti u borbi protiv ovog zla. Kada je osnaživanje agencije u pitanju, moramo priznati da smo ove godine

opušteniji, agencija je odredila stav, ima povećani budžet shodno zahtevu i ojačane ostale mehanizme, sudskom reformom uz podršku EU. Sve to daje nam za pravo da se nadamo da ćemo biti u vrh dnevnog reda svih kosovskih institucija. Hvala vam.

Merita Mustafa: Poštovani predstavnici, ja se pre svega zahvaljujem Medija Centru na pozivu i organizovanju ove debate čiji je cilj da pošalje poruku u opštem smislu protiv korupcije. Bez sumnje, tema ove debate proizilazi iz opšte saglasnosti, da je opšte stanje na Kosovu kada je u pitanju korupcija ozbiljno. Svedoci smo izveštavanja koja neprestano čine članovi međunarodne zajednice i domaćih organizacija. Ako se da jedan osvrt ovih izveštaja ili konstatacija o našoj zemlji zahteva se veći fokus svih odgovornih. Ja bih ukratko spomenula nekoliko ovih izveštaja. "Transparensi international" kao međunarodna najkredibilnija organizacija što se tiče borbe protiv korupcije i koja je partner KDI i to kao glavni partner u programu transparentnost i antikorupcije, objavila je izveštaj 2007. godine i Kosovo svrstava na četvrto mesto po korupciji u svetu nakon Kambodže, Kameruna i Albanije. Takodje i Evropska Komisija u svom izveštaju koje objavljuje svake godine o napretku zemalja zapadnog Balkana konstatovala je da pitanje korupcije na Kosovu ostaje dosta zabrinjavajuće. Drugi izveštaj Fridom Hausa objavljen 14. januara predstavlja ozbiljan problem - korupciju na Kosovu. Americka privredna komora ističe da su 66% kosovskih biznismena prinudjeni da daju mito direktno ili posredno da bi obavili određeni posao. Jedna druga uznemiravajuća činjenica je da poslovni ljudi malo veruju sudovima. Nevladine domaće organizacije su objavile izveštaje da je uznemiravajuće povećanje korupcije. Organizacija Čohu je objavila izveštaj o jednogodišnjem radu gde se posebno naglašava rast korupcije. Analizom izveštavanja medija na Kosovu primećuje se da većina ocena i izveštaja odlaze na adresu sudova i smatraju se glavnim i odgovornim zbog ležernosti i netransparentnosti. Na sreću u zadnje vreme imamo opštu mobilizaciju svih organizacija i zajednički front u borbi protiv korupcije. Ono što smatramo važnim je jačanje partnerstva svih institucija čiji je cilj borba protiv korupcije kako bi stvorili odgovorne institucije i omogućili građanima naše zemlje kako bi imali dostojanstven život. Demokratski institut je počeo svoj najnoviji program transparentnost i antikorupcija. Otvorio je advokatski centar za pravne savete čiji je cilj osnaživanje ili povećavanje kapaciteta žrtava da upućuju žalbe u odnosu na korupciju kako bi došlo do sistemskih promena. Advokatski centar za pravne savete ima besplatnu telefonsku liniju za građane Kosova, za žrtve i svedoke koji žele da prijavljuju korupciju. U okviru ovog centra imamo advokata koji je spreman da pruža besplatne savete građanima. U okviru ovog programa predviđeno je savetovalište koje će biti za prijavljene slučajeve u centru i na taj način će biti povećana svest institucija koje su subjekti mnogih žalbi. Ova debata treba da služi kao prilika za saradnju, za snažnije partnersstvo u borbi protiv korupcije koja ometa razvoj najnovije države, Kosova. Ja vam se zahvaljujem.

Nenad Rašić: Pozdrav svim prisutnima. Očigledno da su ovi izveštaji koje smo upravo čuli poražavajući. Da budem iskren nisam znao da je Kosovo na četvrtom

mestu i smatram da će to biti jedan od problema u daljem razvoju društva jer verovatno i vi shvatate da se korupcija može suzbiti samo jednom organizivanom i dugoročnom akcijom, a to je da se steže obruč na svim nivoima. Kao što ste vi svi toga svesni, trenutno nemamo adekvatne mere u samom zakonodavstvu, a nemamo ni u društvu, jer kad posle svih tih balkanskih nevolja koje smo doživeli jedan deo ljudi koji je na Kosovu smatra da je korupcija normalna i da je opravdana, možete da zaključite u kakvom je stanju i samo naše gradjanstvo. Ono što mi možemo da radimo kao što smo radili i do sada našim naporima preko Vlade, je da usvojimo sklop zakona i da idemo u pravcu u kojem mi idemo, a to je da budu uključeni svi sektori Vlade za borbu protiv korupcije. Kao što znate i sami Vlada je u nekoliko navrata rekla da je tolerancija prema korupciji nula, da citiram premijera. Mi se toga držimo i dalje bez razlike što to nema trenutne megalomanske rezultate u ovom periodu kao što sam rekao to se zna, sa jednim skupom zakonodavnih akata, sa jednim angažovanjem pravosudja, sa jednim boljem angažovanjom ograna reda, moram da ponovim postepeno, jer to nisu stvari koje se mogu rešiti u jednom danu ili u jednoj godini nego u jednom dugom nizu godina, uz povećanu odgovornost gradjana, odgovornosti službenika sa povećanjem finansija da se ljudi vežu sa nekim većim primanjima na odgovornije postupke. To može postepeno da pomogne da se krug smanji i da se eliminiše. Nažalost, kao što je kolega rekao taj negativni fenomen je prisutan svuda u svetu, ne samo kod nas. Znači svaki sektor i sve vlade sa bore protiv toga. Najteže je to što možda u dosadašnjem zakonodavstvu nema jasno izradjenih zakona koji bi bili posvećeni tom pravcu i tom cilju. Kao što sam rekao Vlada će sigurno u toj velikoj akciji koja stalno traje od samog početka formiranja Vlade da radi u ovom pravcu i mi kao odgovorni na višim funkcijama sigurno znamo da je to važan problem, ali kao što sam rekao treba ići korak po korak i obruč mora polako da se steže, jer odjednom ga ne možemo stegnuti sigurno. Hvala.

Moderator: Izvolite ako neko ima pitanje?

Arben Atashi- Koha Ditore: Imam dva pitanja za gospodina Pretenija. Gospodine Preteni, koliko doprinosi aktuelna Vlada korupciji, ne u borbi protiv korupcije nego u korupciji? I poznato je da se vaš rad završava u sudu, a sudovi se smatraju kao najkorumpiranije institucije na Kosovu prema mnogim istaživanjima. Koliko to doprinosi negativno borbi protiv korupcije, posebno sudovi? Hvala vam.

Hasan Preteni: Agencija će veoma brzo preko vas (medija) upoznati gradjane Kosova o uspesima i radu Agencije. Objavićemo godišnji izveštaj gde će se videti koliko je slučajeva usmerila i koje su institucije najviše uključene u korupciju. Što se drugog dela tiče, mislim da je permanentna konstatacija da, i u uvodu sam rekao, mislim da je jedan od pozitivnih elemenata u ovoj godini reforma sudstva. Moram još jednom naglasiti izveštaje, podatke o šestomesečnom radu Agencije gde od 68 informacija prosledjenih nadležnim tužilaštvima dobili smo povratnih informacija za svega 23 slučaja. U 12 slučajeva bilo je konkretnih aktivnosti tužilstva. Bilo je i u četiri slučajeva da je pokrenuta optužnica, ali ni jedan slučaj

nije okončan, odnosno nema konačne odluke sudstva. Što se tiče pravosudja to spada u jednu od četiri najviše uključenih grupacija u korupciji. Medjutim i 11 povratnih informacija koje su odbijene odnose se konkretno na pravosudne organe. Ima slučajeve da je sudstvo, bilo je presuda prošle nedelje, bilo je presuda ali smatram da ima prostora za delovanje sudstva, jer na kraju svi slučajevi i od Agencije, i od građana i od tužilaštva završavaju u pravosudju i to je ono gde se daje zadnji udarac prema postupcima ili pojedincima koji su uključeni u korupciju.

TV 21- Koalicija organizacija koje su izvršile pritisak da Vlada inicira zakon za korupciju, zapravo ovaj zakon ne izgleda da je u prilog Vlade, jer oni moraju da prijavljuju svoju imovinu. Jednostavno, da li je smetnja kod Vlade što ovaj zakon još nije usvojen?

Hasan Preteni- Sudbina zakona o deklarisanju i kontrola imovine je da je nacrt zakona u Vladi. Podsećam da se deklarisanje imovine visokih zvaničnika vrši već dve godine, to je uradjeno kosovskim Zakonom protiv korupcije. Medjutim po tom zakonu deklarisanje se uređuje posebnim poglavljem i treba da ova aktivnost bude uređena posebnim zakonom, a ne ovako, jer je praksa dokazala da ima prostora i mesta za intervencije i ispravke u tom pravcu. Juna prošle godine zakon za deklarisanje i kontrola imovine je prošao kroz Skupštinu ali zbog promene u to vreme, procedura je bila da zakon treba potpisati SPGS, a u medjuvremenu stupio je na snagu ustav i zakoni koji su, uslovno rečeno, ostali za potpisivanje ponovo vraćeni Vladi. Medju njima i ovaj zakon za deklarisanje ostao je za ovu godinu. Mada u nekim dokumentima predviđeno je da ovaj zakon bude okončan još u prošloj godini do toga nije došlo, a sada imamo obećanje Ministarstva pravde, realizovali smo prve kontakte, i zvaničnici Agencije biće deo rada u izradi ovog zakona. U Vladi se nalazi nacrt. Mi nismo tražili da neko menja, nego smo predložili konkretno sadržinu ovog zakona. Nadam se da će u prvom delu ove godine Kosovo naci strategiju, plan i amandmane sa zakonom o deklarisanju i kontrolu imovine i sprečavanju konflikta interesa. Hvala.

Koha ditore: Još jedno pitanje za gospodina Rašića. Vi ste ranije citirali premijera o nula toleranciji protiv korupcije. U percepciji građana postoji uverenje da su najveće „dalavere” uradjene od strane premijera, odnosno od vrha vlade. Vi ste ovde kao predstavnik vlade i na strani ste vlade. Kako vi komentarišete ova uverenja?

Nenad Rašić: Pre svega nije korektno sa vaše strane da koristite ovakvu terminologiju. Ja nisam video te rezultate gde su se građani izjasnili za tako nešto i ja vas uveravam da to uopšte nije tačno, ali u suštini voleo bih da vidim te rezultate da li su pouzdani. Ono što ćete svi приметiti je da se u svim segmentima rada Vlade poštuje zakon. To lakše možete da proverite kroz naš rad. Na samo u jednom nego u svim ministarstvima. Poštovanje zakona. Ja lično, pre svega moram da vam kažem, ne samo da poštujem nego se i plasim zakona, jer zakon je neumoljiv i ukoliko ga budete kršili budite sigurni da ćete snositi posledice.

Prenosim vam moje lično mišljenje, a siguran sam da je to mišljenje i mojih kolega u vladi i premijera. Znate i sami da je on rekao da je od prvog dana moto vlade bio nula tolerancija nad korupcijom, tako da pri tome i ostajemo.

Tijana Arsic Kim Radio: Kakav je uticaj korupcije na povratak. Dali bi bilo više povratka da je manje korupcije?

Nenad Rašić: Kako ste povezali uticaj korupcije na povratak ne znam, nisam ni čuo da uopšte postoji korupcija u povratku. Kao što ste vi rekli, ali ono što sam i ja upoznat, jer je i sadašnji ministar za Povratak iz naše stranke, da se u mnogome stimulise rad tog ministarstva u mnogo većoj meri nego što je bilo to u zadnjih devet godina. Prošle godine 2008. prvi put za zadnjih devet godina postigli smo nešto što može da se nazove rezultat i mi smo na to veoma ponosni, a korupcija i povratak, tu ne vidim nikakvu vezu.

Tijana Arsic Kim Radio: Da li se novac koji se dobija za povratak pravilno raspoređuje i troši.

Nenad Rašić: To nije pitanje za mene, ali mogu da vam kažem da se novac za povratak apsolutno troši samo za povratak i opstanak srpskih i drugih manjinskih zajednica.

Milan Joksimović - Link Produkcija: Gospodine Preteni imate li podatke gde je veći stepen korupcije u lokalnoj samoupravi ili u Vladi?

Hasan Preteni: Mi smo do sada objavljivali šest izveštaja o radu i pri kraju je i izveštaj za 2009-tu godinu, ali ja ću se još uvek zadržati na zadnjem izveštaju od Juna prošle godine. Među četiri institucije ili grupe institucija uključeni u korupciju, neću možda tačno izneti redosled od izveštaja do izveštaja, ali kako se ne menja sadržina ovih podataka ove četiri institucije su najuključenije, ali ne istim redosledom. Tu spadaju sudstvo, vlada, lokalna vlast i javna preduzeća..

Moderator: Ukoliko nema više pitanja ovim je debata završena. Hvala svima i želim vam prijatan ostatak dana.